

KONSPEKT LEKCJI DOT. DEZINFORMACJI Dla uczniów klas 5-7

Temat: Zjawisko dezinformacji.

Cele ogólne: Zapoznanie uczniów ze zjawiskiem dezinformacji i jej konsekwencjami w codziennym życiu.

Cele operacyjne:

Uczeń zna/wie:

- zna pojęcie dezinformacji;
- wie, jakie są cele działań dezinformacyjnych;
- zna metody dezinformacji;
- wie, gdzie występuje dezinformacja;
- zna przykłady dezinformacji w internecie.

Uczeń potrafi:

- odróżniać dezinformację od tradycyjnej informacji;
- chronić się przed dezinformacją w ich codziennym życiu.

Uczeń rozumie:

- jakie konsekwencje może przynieść powielana dezinformacja,
- jak ważne jest, aby weryfikować informacje.

Metody i formy:

- Burza mózgów.
- Quiz – co wiesz o dezinformacji? – do sprawdzenia wiedzy wspólnie na początku lekcji bądź podsumowania na końcu.
- Mapa myśli – stworzenie w grupach mapy myśli – słowo klucz DEZINFORMACJA – gdzie ją spotykamy, kto dezinformuje, jaki dla czego.
Mapę uczniowie mogą stworzyć na kolorowo, podkreślać kluczowe słowa.
- Zabawa „głuchy telefon” – pokazanie procesu zniekształcenia przekazanej informacji i pojawienia się dezinformacji.
- Praca z brystolem – na brystolu umieszczonym na środku sali uczniowie za pomocą kolorowych karteczek umieszczają skojarzenia związane ze słowem dezinformacja, uczucia, jakie może ona wywoływać, gdzie mogą się z nią spotkać z dezinformacją itp.

Pomoce dydaktyczne:

- brystol, kolorowe karteczki samoprzylepne,
- mazaki, blok rysunkowy, kredki,
- narzędzia tworzenia quizów – np. quizme (strona i aplikacja, za pomocą której użytkownicy mogą tworzyć własne quizy przeznaczone do wykorzystania przez innych użytkowników; nauczyciel może stworzyć taki quiz na stronie: www.quizme.pl,
- tablice interaktywne.

Przebieg zajęć:

- **Czynności organizacyjne:** Sprawdzenie listy obecności, podanie tematu lekcji, przygotowanie i rozdanie pomocy dydaktycznych.
- **Wstęp:**
 - Wyjaśnienie podstawowych pojęć (dezinformacja, trolle, fake news, boty, autor i źródło informacji, kontekst, fakt, opinia) przez nauczyciela w formie prezentacji multimedialnej. Podanie przykładów.

Dezinformacja – celowe działanie, którego celem jest sfabrykowanie lub zaburzenie przekazu informacyjnego, by osiągnąć własne korzyści polityczne, społeczne, finansowe, militarne, etc. Efektem takiej narracji jest wprowadzenie w błąd drugiej strony (osoby/grupy/populacji), będącej odbiorcą przekazu dezinformacyjnego.

Troll – prawdziwy użytkownik działający w sieci, czasem na zlecenie innych podmiotów. Publikuje emocjonalne treści, powodujące podziały i wywołujące kontrowersje. Niekiedy działa w ramach większej struktury nazywanej farmą trolli. Sam trolling może być nośnikiem bardzo szkodliwych treści, nawet jeżeli publikacja dotyczy wpisów ironicznych lub prześmiewczych, a intencją nie jest zmiana czyjejs postawy lub opinii.

Boty – zautomatyzowane konta w mediach społecznościowych, których celem jest szybkie reagowanie na określone treści, tworzenie nowych, budowanie obrazu sztucznego zainteresowania danym tematem w celu poparcia lub sprzeciwu wobec określonej opinii czy stanowisk.

(Definicje pochodzą z *Kodeksu Dobrych Praktyk*)

Fakt «to, co zaszło lub zachodzi w rzeczywistości»

Opinia «przekonanie o czymś, pogląd na jakąś sprawę»

Kontekst «zespół czynników współistniejących, powiązanych z czymś»

(Definicje ze *Słownika Języka Polskiego PWN*)

Źródło informacji – miejsce (w znaczeniu osoba/portal internetowy/medium), skąd pozyskaliśmy daną informację.

Fake news – fałszywa wiadomość, często o charakterze sensacyjnym, publikowana w mediach z intencją wprowadzenia odbiorcy w błąd w celu osiągnięcia korzyści finansowych, politycznych lub prestiżowych.

(Definicje NASK)

- Nauczyciel pyta, czy kiedykolwiek dzieci zostały oszukane, jak się wtedy czuły, w jaki sposób odkryły, że informacja nie jest prawdziwa? Czy kłamstwo było celowe, czy wynikało na przykład z czyjejs niewiedzy? Czy inaczej traktowałyby oszustwo zaplanowane i niezaplanowane. Dlaczego?

- Nauczyciel pokazuje kilka fake newsów w różnej formie i pyta uczniów, czy według nich są to prawdziwe, czy fałszywe informacje. Uczniowie wyłaniają cechy fake newsa (np. niepewne źródło informacji, anonimowy autor, emocjonalny ton wypowiedzi, data publikacji).

To przykłady fake newsów wraz z omówieniem, które mogą pomóc nauczycielowi w razie problemów z weryfikacją:

<https://fakehunter.pap.pl/raport/d86d4997-3765-4e9f-8fdb-ec542ff3b939>

https://demagog.org.pl/fake_news/ulica-bohaterow-azovstalu-w-gdansku-to-fotomontaz/

<https://pravda.org.pl/informacje/kanapka-na-czesc-bandery-w-restauracjach-mcdonalds-to-fake-news/>

Część właściwa:

1. Zabawa „głuchy telefon”. Nauczyciel podaje hasło: “Szpitale przyjmują pacjentów bez względu na narodowość”.
2. Burza mózgów na temat tego, czym jest dezinformacja.
3. Klasowa dyskusja na temat wpływu dezinformacji na codzienne życie. Na przykładzie fałszywej informacji dotyczącej np. funkcjonowania szkół podczas pandemii.
4. Praca w grupach – mapa myśli dot. dezinformacji. Uczniowie tworzą plakaty z mapą myśli na temat zjawiska dezinformacji. Przedstawiają skojarzenia, tworzą hasła i ilustracje.

5. Przedstawienie pracy w grupach. Uczniowie prezentują wyniki pracy i opisują swoje mapy myśli.

6. Dyskusja na temat stworzonych prac.

7. Quiz na platformie quizme - przykładowe pytania:

- Czym jest dezinformacja?
- Jak nazywa się najbardziej aktywna grupa w internecie?
- Czym jest cheapfake?
- Jak działa Whataboutism?
- Jakie są główne metody dezinformacji?

Podsumowanie:

1. Omówienie zrealizowanych zadań.

2. Przekazanie informacji dla rodziców o możliwości dostępu do treści edukacyjnych, np. przez zeszyt kontaktów (*opcjonalnie*).

3. Możliwość zadania pytań.

4. Nagrodzenie aktywnych uczniów i zwycięzców quizu.

5. Wręczenie gadżetów (*opcjonalnie*).